

۱. تعداد آرایه «جناس» در کدام بیت بیشتر است؟

(۱) گرت در خانه کاهی هست گو یک جو به خود گیرد / ورت در کیسه کوهی هست گو زر بر کمر دارد

(۲) بنده‌ام تا زنده‌ام گر می‌کشی ور می‌کشی / زخم پیکان تو مرهم باشد و بندت نجات

(۳) بهر بار عشق از گاو زمین اشتر کنی / بر سر گردون نهی اشتر بنالد چون دری

(۴) بر بدی جام وصلت دیدیم جان و دل را / این مست شوق گشته و آن را خمار کشته

۲. آرایه‌های مقابل کدام بیت همگی درست هستند؟

(۱) هم صفیر و خدعه مرغان تویی / هم انیس وحشت هجران تویی (مراعات نظیر، ترصیع)

(۲) از من گذشت و من هم از او بگذرم ولی / با چون منی به غیر محبت روا نبود (اشتقاق، جناس)

(۳) گلچین رسید و نوبت با من وزیدنت / دیگر تمام شد گل سرخم تمام شد (تشبیه، تکرار)

(۴) سعدی اگر داغ عشق در تو مؤثر شود / فخر بود بنده را داغ خداوندگار (واج‌آرایی، جناس تام)

۳. ترتیب توالی ابیات به لحاظ داشتن آرایه‌های «اشتقاق- موازنه- تکرار- واج‌آرایی- جناس» در کدام گزینه درست آمده است؟

الف) بسوخت مجنون در عشق صورت لیلی / عجب که لیلی را دل نسوخت بر مجنون

ب) فریاد مردمان همه از دست دشمن است / فریاد سعدی از دل نامهربان دوست

ج) ناوکش را جان درویشان هدف / ناخنش را خون مسکینان خضاب

د) ز خانه هیچ نخیزد سفر گزین خواجه / که شمع دل بنشانند آن که در وطن بنشست

ه) گر از آن سنبلی گلبوی سمن فرسا نیست / چیست این بوی دلاویز که با باد صباست

ب - ج - د - الف - هـ (۲) د - ب - هـ - الف - ج

ب - الف - ج - هـ - د (۴) د - ج - الف - هـ - ب

۴- در همه گزینه‌ها به جز گزینه ... جناس ناهمسان اختلافی و افزایشی وجود دارد. (مکمل صفحه‌های ۹۷ و ۹۸ کتاب درسی) (آزمون کانون - ۱۷ اسفند ۹۷)

جوهر نمی‌نمود ز زنگار نام و ننگ / شمشیر ما که تا به کنون در نیام بود

صبر و طاقت بر نمی‌آید به کوه درد و غم / قاف را عنقا چه سان در زیر پر پنهان کند

در سر زلف یار دل بندیم / تا به روز آید آخر این شب تار

چو شاه آن ماه سیم‌اندام را دید / به گرد ماه مشکین دام را دید

۵- آرایه‌های «تکرار، موازنه، جناس، سجع» به ترتیب در کدام ابیات به کار رفته است؟
(ترکیبی)

الف) گردون چه خواهد از من بیچاره ضعیف / گیتی چه خواهد از من درمانده گدای

ب) عاشقان را گرچه در باطن جهانی دیگر است / عشق آن دلدار ما را ذوق و جانی دیگر است

ج) بیماری ای دارد عجب نی درد سر نی رنج تب / چاره ندارد در زمین کز آسمانش آمده است

د) دل گفت وصالش به دعا بازتوان یافت / عمری است که عمرم همه در کار دعا رفت

د. الف. ب. ج. ۲) ج. د. الف. ب. ۳) د. ب. الف. ج. ۴) ج. الف. د. ب.

۶- آرایه‌های مقابل تمام ابیات به جز بیت ... صحیح هستند.

گر نداری سر عشاق و ندانی ره عشق / سر خود گیر و ره عشق به رهوار سپار (اشتقاق - تکرار)

چشمم ز دوری تو دور از تو خون فشاند / دور فلک مبادا کاین شربت چشاند (جناس همسان - جناس ناهمسان)

رندان سلامت می‌کنند جان را غلامت می‌کنند / مستی ز جامت می‌کنند مستان سلامت می‌کنند
(تکرار - سجع)

دست بردار ز سوداگری و بوالهوسی / دست عشاق سوی دوست دراز است هنوز (واج‌آرایی - جناس)

۷- توالی ابیات به لحاظ دارا بودن آرایه‌های «جناس - موازنه - تکرار - اشتقاق» به کدام شکل صحیح است؟

(ترکیبی) (آزمون کانون - ۲۳ شهریور ۹۷)

الف) گدا گر توشه‌ای خواهد کرامت کن به بخشیدن / فقیر ار تحفه‌ای آرد تفضل کن به پذیرفتن

ب) امان دهد همه کس را ز خصم او چو حرم / حریم حرمت تو چون بدو کنند پناه

ج) ساقیا امشب صدایت با صدایم ساز نیست / یا که من بسیار مستم یا که سازت ساز نیست

د) پری ز مردم اگر دل برد به جلوه‌گری / تو آدمی بچه‌آدل می‌بری ز دست پری

ج. د. ب. الف (۲) ب. الف. د. ج (۳) ج. الف. د. ب (۴) ب. د. ج. الف

۸- در کدام بیت، «واج‌آرایی» کم‌تری به کار رفته است؟

۱) حافظا گر نروی از در او هم روزی / گذری بر سرت از گوشه کناری بکند

۲) آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند / آیا بود که گوشه چشمی به ما کنند؟

۳) در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود / از گوشه‌ای برون آی، ای کوکب هدایت

۴) رسم عاشق‌کشی و شیوة شهرآشوبی / جامه‌ای بود که بر قامت او دوخته بود

۹- کدام عبارت مسجع است؟

۱) اما طراوت خلافت به جمال انصاف و معدلت متعلق است.

۲) آلت جهان‌گیری مال است و کیمیای مال عدل و سیاست است.

۳) و نیز کدام نکوکاری را این منزلت تواند بود که مصلحان آسوده باشند و مفسدان مالیده.

۴) از برای هدایت و ارشاد رسولان فرستاد تا خلق را از ظلمت و ضلالت برهانند.

۱۰- آرایه‌های «تکرار، جناس، سجع، موازنه» به ترتیب در کدام ابیات به کار رفته است؟ (بدیع لفظی، ترکیبی)

الف) دل من زنده می‌گردد به بوی وصل دلداران / دماغم تازه می‌دارد نسیم وعده یاران

ب) آن که باشد که تو را بیند و عاشق نشود؟ / یا به عشق تو مجرد ز علایق نشود؟

ج) تیر تو را منم هدف گر تو خدنگ می‌زنی؟ / تیغ تو را منم سپر گر تو اسیر می‌کشی

د) هر دم به تیر غمزه دلم را چه می‌زنی؟ / خود را گذاشتم به تو خود در دل منی

الف، د، ج، ب ۲) د، ج، ب، الف ۳) ب، د، ج، الف ۴) د، ب، الف، ج

۱۱- نوع سجع کدام عبارت متفاوت است؟

(۱) آنچه در جام ریختی نوشیدم و هیچ نیاید از آنچه نوشیدم

(۲) در ثناء تو که را زبان است و بی‌مهر تو که را سر و جان است.

(۳) ما که به تو شادمانیم کی اندوهگین شویم.

(۴) الهی دانی چه شادم آنکه به خویشتن به تو افتادم.

۱۲- آرایه‌های بیان شده در مقابل کدام بیت نادرست است؟

(۱) تنت به ناز طبیبان نیازمند مباد / وجود نازکت آزرده‌گزند مباد (واج‌آرایی، تکرار)

(۲) ما برون را ننگریم و قال را / ما درون را بنگریم و حال را (واژه‌آرایی، ترصیع)

(۳) چون آه گرم ریشه به دل‌ها دوانده‌ای / چون برق بی‌امان به نیستان فتاده‌ای (موازنه، واج‌آرایی)

(۴) ده روزه مهر گردون، افسانه است و افسون / نیکی به‌جای یاران، فرصت شمار یارا (سجع، تشبیه)

۱۳- کدام بیت فاقد جناس است؟

(۱) ما که هر روزی به ماه طلعتت گیریم فال / روز و ماه ما مبارک، فال ما نیکو بود

(۲) آن اطلسی سیه که شب تار نام اوست / تاری ز پرده در خلوت سرای ماست

(۳) کاسه‌ای داشت سرم را عشقت / سر شوریده به زانو آمد

(۴) کار شد تنگ بر این دل، خبر یار کنید / دوستان! بهر خدا، چاره این کار کنید

۱۴- در کدام گزینه، آرایه‌های «واژه‌آرایی» و «واج‌آرایی» وجود دارد؟

(۱) چنان سایه گسترد بر عالمی / که زالی نیندیشد از رستمی

۲) مدامم مست می‌دارد نسیم جعد گیسویت / خرابم می‌کند هر دم فریب چشم جادویت

۳) معنی آب زندگی و روضه ارم / جز طرف جویبار و می خوش‌گوار چیست

۴) زلفش کشید باد صبا، چرخ سفلہ بین / کان‌جا مجال بادِ وزانم نمی‌دهد

۱۵- ترتیب درست ابیات زیر بر اساس داشتن آرایه‌های «ترصیع، سجع، واژه‌آرایی، واج‌آرایی و موازنه» کدام است؟

الف) گر کشته ز عشق تو شدم صاحب نامم / ور زنده ز کوی تو روم مایه ننگم

ب) بیچاره‌کشی پیشه زلفان کمندت / خونخواروشی شیوه چشمان سیاهت

ج) فکند زمزمه عشق در حجاز و عراق / نوای بانگ غزل‌های حافظ از شیراز

د) با این همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او / در سینه دارم یاد او یا بر زبانم می‌رود

ه) مهی که راز من از پرده آشکارا کرد / هنوز صورت او زیر پرده پنهان است

۱- ب د ه ج الف ۲- الف ه د ج ب ۳- الف د ه ج ب ۴- ب ه د الف ج

۱۶- در کدام گزینه، هر دو آرایه «جناس همسان و ناهمسان» وجود دارد؟

۱- به وحدت رستم از غرقاب وحشت / به رستم رسته گشت از چاه بیژن

۲- دوش آگهی ز یار سفرکرده داد باد / من نیز دل به باد دهم هرچه باد باد

از رسته این دو سگ چو رستی / جستی ره کردگار و جستی

۴- خرم تن او که چون روانش / از تن برود، سخن روان است

۱۷- عبارات همه گزینه‌ها به جز گزینه ...، «مسجع» هستند.

الف) زر از معدن به کان‌کندن درآید، وز دست بخیل به جان‌کندن.

ب) عاقل چون خلاف در میان آید، بجهد و چون صلح ببند، لنگر بنهد.

پ) بدان که پروردگار، آدمی را بهتر آفرید و آدمی فزونی یافت بر دیگر جانوران به ده درجه که در تن اوست.

ت) نصیحت پادشاهان کردن کسی را مسلم بود که بیم در سر ندارد یا امید زر.

ث) ده آدمی بر سفره‌ای بخورند و دو سگ بر مرداری با هم به سر نبرند.

ج) نه هر که به صورت نکوست، سیرت زیبا دروست؛ کار اندرون دارد نه پوست.

چ) کوتاه‌نظران را زبان طعن دراز گردد که مغز دماغ بیهوده بردن و دود چراغ بی‌فایده خوردن، کار خردمندان نیست.

۱) الف و ت ۲) الف و ث

۳) ب و ج ۴) پ و چ

۱۸) در بیت زیر همه آرایه‌ها به جز گزینه ...، وجود دارد.

«نقش مستوری و مستی نه به دست من و توست / آنچه سلطان ازل گفت: بکن، آن کردم»

۱- واج آرایه ۲- سجع ۳- جناس ۴- اشتقاق

۱۹- . در کدام گزینه، هر دو نوع جناس همسان و ناهمسان، وجود دارد؟

۱- آن که خورشید بلا بر سر او تیغ زدست / گستران بر سر او سایه احسان و رضا

۲- این چه فریاد است و افغان در دلم / گوش جانم کر شد از غوغای دل

۳- از بر و بحر بگذر و بر کوه قاف رو / بر خشک و بر تری منشین زین دو برتری

۴- چو بر خشک و تر آب و آتش براندی / به خواه آب خشک آتش تر گرفته

۲۰- کدام بیت فاقد جناس تام است؟)

۱- وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت / هم تواند کرمش داد من مسکین داد

۲- عشق شوری در نهاد ما نهاد / جان ما در بوته سودا نهاد

۳- چشم دارم ز لب لعل تو من ای ساقی / که براتم به لب چشمه کوثر نکنی

۴- یا دل به ما دهی چو دل ما به دست تو است / یا مهر خویشتن ز دل ما به در بری

۲۱- کدام بیت فاقد تشبیه است؟

۱- ای مرغ دل ار باخبر از لذت دامی / می‌کوش به حدی که پر و بال تو افتد

۲- فالی بزن ای دل ز پی دولت وصلش / باشد که خود این قرعه به اقبال تو افتد

۳- آن کار که جز دادن جان چاره ندارد / کاری است که با غمزه قتال تو افتد

۴- هر سر که به سودای خط و خال تو افتد / چون سایه همه عمر به دنبال تو افتد

۲۲- نوع تشبیه کدام بیت متفاوت است؟

۱- خم آن طرّه مشکین و دل مسکینم / مثل شهپر شاهین و کبوتر باشد

۲- ای خوش آن دم که به بستان تو می‌نالیدم / سرو بالای تو می‌دیدم و می‌بالیدم

۳- باغ رخسار تو می‌دیدم و دل می‌دادم / گرد گلزار تو می‌گشتم و گل می‌چیدم

۴- پر کند سیل سرشکم ز میان بنیادش / گر میان من و او سد سکندر باشد

۲۳- در کدام بیت همهٔ ارکان تشبیه موجود است؟

۱- آئینهٔ سکندر جام می است بنگر / تا بر تو عرضه دارد احوال ملک دارا

۲- نی مپندار که حرفی به زبان آرم اگر / تا به سینه چو قلم بازشکافند سرم

۳- دل پی دلدار رفت و دیده چو این حال دید / اشک به دندان گرفت دامن و پی دردوید

۴- قد همه دلبران عالم / پیش الف قدت چو نون باد

۲۴- نوع تشبیه به کار رفته در کدام بیت متفاوت است؟

۱- خوش‌تر از دانهٔ اشکم گهری پیدا نیست / حیف و صد حیف که اهل نظری پیدا نیست

۲- پاکبازی رسم عشاق است و باید از نخست / در قمار عشق دین و مال و جان را باختن

۳- این دهر دهنده به یکی مرکب ماند / کز کار نیاساید هرچند دوانیش

۴- تهی‌دست باهیبت و بانگ و فام / زن زشت‌روی نکو چادر است

۲۵- در کدام بیت آرایه مجاز به کار نرفته است؟

۱- گر باخردی چرا نپرهیزی / ای خواجه از این خورنده اژدرها

۲- گذر کرد از آن پس به کشتی بر آب / ز کشور به کشور چو آمد به آب

۳- چو در جوشن افراسیابش بدید / تو گفתי که هوش از تنش بر پرید

۴- دست بر سر مانده‌اند از دست غم / نیک و بد، مرد و زن و پیر و جوان

۲۶- واژه «سمن» در کدام بیت در معنای مجازی به کار رفته است؟

۱- همیشه تا که همی بشکفد ز باد صبا / به باغ در سمن تازه و بنفشه‌تر

۲- تا نگار من ز سنبل بر سمن پرچین نهاد / داغ حسرت بر دل صورتگران چین نهاد

۳- گر چند سال عارض من چون بنفشه بود / ور چند گاه عارض او بود چون سمن

۴- طراوت رخت آب سمن تمام ببرد / رخت ز گل نم و از آفتاب آب ببرد

۲۷- کلمه «جهان» در کدام بیت در معنای مجازی به کار رفته است؟

۱- خرّم بزی و جهان به شادی گذران / تدبیر نه با تو کرده‌اند اول کار

۲- حکیم این جهان را چو دریا نهاد / برانگیخته موج ازو تندباد

۳- چو دیهیم شاهی به سر برنهاد / جهان را سراسر همه مژده داد

۴- شود روز چون چشمه روشن شود / جهان چون نگین بدخشان شود

۲۸- در همه ابیات آرایه «تشبیه و مجاز» به کار رفته است؛ به جز:

۱- می اندر کف ساقی بی حجاب / سهیلی است در پنجه آفتاب

۲- کشتی خرد است دست در وی زن / تا غرقه نگردی اندر این دریا

۳- سبک در خواب چشم نرگس مست / ز آشامیدن رطل گران شد

۴- ای جمله بی تو غمگین چون عندلیب بی گل / من از غم تو شادم، چون بلبل از بهاران

۲۹- در کدام بیت، «مجاز به علاقه شباهت» وجود دارد؟

۱- گفته ای لعل لبم هم درد بخشد هم دوا / گاه پیش درد و گاه پیش مداوا میرمت

۲- ستاره ای بدرخشید و ماه مجلس شد / دل رمیده ما را انیس و مونس شد

۳- ز باد حال تو می پرسم و چو می بینم / حدیث باد صبا هست سر به سر بر باد

۴- آن کس که به دینار و درهم خیر نیندوخت / سر عاقبت اندر سر دینار و درهم کرد

۳۰- در کدام بیت بیشترین تعداد «تشبیه» و یک «مجاز» به کار رفته است؟

۱- من که از پسته و بادام تو دورم باری / دست بیگانه بدان سیب زنخدان مگذار

۲- روی خود را بر کف پایش بمالم همچو سنگ / بعد از این با زلفش ار چون شانه نتوانم نشست

۳- زبانش به کردار برنده تیغ / چو دریا دل و کف چو بارنده میغ

۴- مژه برهم نزنم تا که ز دستم نرود / ناز چشم تو به قدر مژه برهم زدنی

۳۱- در ابیات زیر، به ترتیب چند «استعاره» و چند «تشبیه» به کار رفته است؟

الف) پرده شک را برانداز از میان / تا ببینی سود کردی یا زیان

ب) خورده قسم اختران به پاداشم / بسته کمر آسمان به پیکارم

ج) حرف چه بود؟ تا تو اندیشی از آن / حرف چه بود؟ خار دیوار رزان

د) شمع خرد بر فروز در دل و بشتاب / با دل روشن به سوی عالم روشن

ه) يك سر به پاي همّت از اين دامگاه ديو / چون مرغ برپريد و مقر بر قمر كنيد

۱- سه - چهار ۲- سه - سه ۳- چهار - چهار ۴- چهار - سه

۳۲- در کدام گزینه، آرایه-های «تشبیه و تشخیص» وجود دارد؟

۱- ز عشق آفاق را پردود دیدم / خرد را دیده خواب‌آلود دیدم

۲- بوی بهار آمد بنال ای بلبل شیرین نفس / و ر پای‌بندی همچو من فریاد می‌خوان از قفس

۳- فصل گل گر اشک گلگونت ز سر خواهد گذشت / گل به سر خواهی زدن از گلبن بستان عشق

۴- جدا شد یار شیرینت کنون تنها نشین ای شمع / که حکم آسمان این است اگر سازی وگر سوزی

۳۳- کدام بیت، فاقد استعاره و دارای «تشبیه و جناس» است؟

۱- آن زمان کان ماهِ رخشان خورآیین رخ نمود / باغ، پر گلچهر گشت و کاخ، پر اورنگ بود

۲- چه غم ز حربه و حربِ عرب چو مجنون را / مقیم بر در لیلی مقام خواهد بود

۳- تا زدی در دل من خیمه به اقبال غمت / شادی از جان من غم‌زده بگریخته است

۴- دانی که بر عذار تو خال سیاه چیست؟ / زاغی که بر کناره باغی نشسته است

۳۴- اگر بخواهیم ابیات زیر را براساس داشتن آرایه‌های «تشبیه، استعاره، تشبیه فشرده و تشخیص» مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

الف) آن‌که لرزد همچو مرغ نیم‌بسمل صبح و شام / در زمستان، پیکر عریان دهقان است و بس

ب) هرگز نمیرد آن‌که دلش زنده شد به عشق / ثبت است بر جریده عالم دوام ما

ج) باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است / شمشاد خانه‌پرور من از که کم‌تر است

د) خواهم شدن به میکده گریان و دادخواه / کز دست غم خلاص من آن‌جا مگر شود

۱- الف . ب . د . ج ۲- ب . ج . الف . د ۳- الف . ج . ب . د ۴- ب . د . الف . ج

۳۵- در همه ابیات زیر به جز بیت گزینه ...، آرایه‌های «تشبیه و استعاره» به کار رفته است.

۱- برکشد آینه از جیب افق چرخ و در آن / بنماید رخ گیتی به هزاران انواع

۲- کنون چه چاره که در بحر غم به گردابی / فتاد زورق صبرم ز بادبان فراق

۳- روی گشاده‌ای صنم، طاقت خلق می‌بری / چون پس پرده می‌روی، پرده صبر می‌دري

۴- آتش رخسار گل خرمن بلبل بسوخت / چهره خندان شمع آفت پروانه شد

۳۶- آرایه‌های «تشبیه، استعاره، مجاز و تشخیص» به ترتیب در ابیات کدام گزینه آمده است؟

الف) ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟

ب) سنگین دلی و گرنه از آن لعل آبدار / صد تشنه را به آب بقا می توان رساند

ج) مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو / یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو

د) بوی گل های چیده می آید / خونم از دل به دیده می آید

۱- الف . د . ج . ب ۲- د . ب . الف . ج ۳- ج . ب . د . الف ۴- ب . ج . الف . د

۳۷- در کدام گزینه به ترتیب در بیت اول «تکرار و مجاز» و در بیت دوم «تشبیه فشرده ترکیبی و کنایه» وجود دارد؟

۱- بکنندد موي و شخودند روي / ز ايران برآمد يکي هاي وهوي

به جانت اي بت شیرین دهن که هم چون شمع / شبان تیره مرادم فناي خویشان است

۲- ما به يك شربت چنين بيخود شدیم / دیگران چندین قدح چون خورده اند

واله و شیدا است دایم همچو بلبل در قفس / طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست

۳- با تنش گرم بیابان دراز / مرده را ماند در گورش تنگ / به دل سوخته من ماند / به تنم خسته که می سوزد از هیبت تب

هیچ آوایی نمی آید از آن مردی که در آن پنجره هر روز / چشم در راه شبی مانند امشب بود بارانی

۴- در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست / مست از می و میخواران از نرگس مستش مست

جاده اما ز همه کس خالی است / ریخته بر سر آوار آوار / این منم مانده به زندان شب تیره که باز / شب همه شب / گوش به زنگ کاروانستم

۳۸- به ترتیب، در کدام دو بیت «استعاره» و در کدام دو بیت «مجاز» وجود دارد؟

الف) من آن نگین سلیمان به هیچ نستانم / که گاه گاه بر او دست اهرمن باشد

ب) در سنبش آویختم از روی نیاز / گفتم من سودازده را کار بساز

ج) مرغ خوش خوان را بشارت باد کاندرا راه عشق / دوست را با ناله‌ی شب‌های بیداران خوش است

د) فارغ دل آن کسی که مانند حباب / هم در سر میخانه سرانداز شود

۱- الف و د - ب و ج ۲- ب و ج - الف و د ۳- ب و د - الف و ج ۴- الف و ج - ب و د

۳۹- چنانچه ابیات زیر را به لحاظ دارا بودن آرایه‌های «تشبیه فشرده غیر ترکیبی، استعاره، موازنه و مجاز» مرتب کنیم، کدام ترتیب درست است؟

الف) خدا را ای رقیب امشب زمانی دیده بر هم نه / که من با لعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

ب) بیچاره کسی که از تو ببرید / آسوده تنی که با تو پیوست

ج) الا اي پير فرزانه مکن عييم ز ميخانه / که من در ترک پيمانه دلي پيمان شکن دارم

د) عشق دُردانه است و من غواص و دريا ميکده / سر فروبردم در آن جا تا کجا سر بر کنم

۱- الف - ج - د - ب ۲- د - الف - ب - ج

۳- د - ب - الف - ج ۴- الف - د - ج - ب

۴۰- در کدام گزینه هر دو آرایه «تشبيه و جناس» به کار رفته است؟

۱- در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن / من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می رود

۲- با حریفان چو نشینی و زنی جامی چند / یاد کن یاد ز ناکامی چند

۳- میان بحر غمت هر که غرقه دید مرا / ز بیم غرق شدن، بر کنار می گردد

۴- پیش رویش ز آتش دل سوختم پروانه وار / زان که شمعی چون رخس در مجلس اصحاب نیست

۴۱- در همه گزینه ها به جز گزینه ...، آرایه «تناقض» به کار رفته است.

۱- گرچه بسیار بود زشت، همان زشت است / زشت هرگز نشود خوب به بسیاری

۲- ختم پایانیم مهر آغاز کن / ای که در آغاز پایانی هنوز

۳- ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

۴- گروهی سربه سر گویای خاموش / ولی چون بحر در بر کرده در جوش

۴۲- در بیت کدام گزینه، آرایه «تناقض» دیده می‌شود؟

۱- خوشا نماز و نیاز کسی که از سر درد / به آب دیده و خون جگر طهارت کرد

۲- اگر صد بار برخیزد همان بر خالک بنشیند / به بال دیگران هرکس بود چون تیر پروازش

۳- غمگین مکن اگر نکنی شاد خاطری / گر مرهم دلی نشوی بیشتر مباحث

۴- تا پریشان است دل، در شهر بند کثرتی / خویش را هرگاه سازی جمع وحدت می‌شود

۴۳- آرایه بارز مصراع «کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم» در بیت کدام گزینه دیده می‌شود؟

۱- مرا و عشق تو گیتی به یک شکم زادست / دو روح در بدنی چون دو مغز در یک پوست

۲- بتا هلاک شود دوست در محبت دوست / که زندگانی او در هلاک بودن اوست

۳- و گر حدیث کنم تندرست را چه خبر / که اندرون جراحات رسیدگان چونست

۴- اگر کسی به ملامت ز عشق برگردد / مرا به هر چه تو گویی ارادت افزونست

۴۴- در کدام یک از گزینه‌های زیر تمام آرایه‌های «لَفّ و نشر- تشبیه - تضاد» موجود است؟

۱- در کنار من ز گرمی بر کناری ای دریغ / وصل و هجران و غم و شادی به هم باشد مرا

۲- زلف را به رخ افشان کرد و صبح ما تاریک / کفر را تماشا کن کاو حجاب ایمان شد

۳- از دشمن و از دوست گریزیم و عجب نیست / سرگشته نسیم از گل و از خار گریزد

۴- منعّم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش / من انس به سرو و گل و بادام گرفتم

۴۵- در کدام بیت آرایه‌های «تضاد - استعاره - تشبیه - کنایه» به کار رفته است؟

۱- دست فلک کبود شد از گوشمال ما / شوخی ز سر بهشت دل خرد سال ما

۲- از سیلی خزان که ز رخ رنگ می‌برد / نگذاشت بادِ سرکشی از سر نهال ما

۳- رحم کن ای آفتاب عشق بر ما ناقصان / کز رگ خامی به دوزخ راه‌ها داریم ما

۴- هر چند درین باغ چو گل پاک دهانیم / از زخمِ زبان بوته‌ خار است دل ما

۴۶- تعداد «تضاد» در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱- چنین ساقی ز خویشم بی‌خبر ساخت / که آگه نیستم از خود که هستم

۲- عالمی دارم که مستغنی است از مهر فلک / روز و شب روشن ز مهر گلرخان ماهرو است

۳- نه طبعش با غم آمیزد نه رایش با بدی یازد / همیشه نیکی اندیشد، همیشه شادی آغازد

۴- عجیبی نیست که در صحبت آن تازه جوان / پیر بنشیند و آن گاه جوان برخیزد

۴۷- نوع لفّ و نشر ابیات کدام گزینه یکسان است؟

الف) گر دهدت روزگار دست و زبان زینهار / هر چه بدانی مگوی، هر چه توانی مکن

ب) در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود / کاین شاهد بازاری وان پرده‌نشین باشد

ج) ای نور چشم مستان، در عین انتظارم / چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان

د) ای که با زلف و رخ یار گذاری شب و روز / فرصت باد که خوش صبحی و شامی داری

۱- الف، د ۲- الف، ب ۳- د، ب ۴- ج، الف

۴۸- آرایه‌های مقابل کدام گزینه نادرست ذکر شده است؟

۱- جهان پیر است و بی‌بنیاد از این فرهاد گُش فریاد / که کرد افسون و نیرنگش ملول از جان شیرینم (تلمیح - ایهام تناسب)

۲- به یاد آتشین رخساره‌ای در انجمن رفتم / به پای شمع افتادم چو اشک از خویشتن رفتم (اسلوب معادله - تشخیص)

۳- ابر چمن را ز گل روی تو آمد به یاد / نعره بسیار زد گریه بسیار کرد (حسن تعلیل - تشبیه)

۴- همیشه سبز بود حرف هر که چون طوطی / ز وصل آینه قانع به گفت‌وگو گردد (مجاز - حسن آمیزی)

۴۹- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«گر پر از لاله سیراب بود دامن کوه / مرو از راه که آن خون دل فرهاد است»

۱- اسلوب معادله - اغراق - استعاره.

۲- ایهام - تلمیح - اسلوب معادله

۳- حسن تعلیل - ایهام تناسب اغراق

۴- تلمیح حسن تعلیل استعاره

۵۰- در کدام بیت هر دو آرایه «ایهام تناسب و حسن تعلیل» مشهود است؟

۱- هیچ دانی ز چه دامن فلک پر گهر است / خواست هر صبح به پای تو نثاری بکند

۲- مردم دریا نیندیشد ز طوفان زان سبب / مردم چشمم فرو بردست دایم سر در آب

۳- یک دم نتوانم به خیال تو به سر برد / زان رو که یاد تو کنم، می‌روم از هوش

۴- صحبت روشن دلان این‌جاست زان رو آفتاب / بر در این خیمه رو بر آستان خدمت است

۵۱- آرایه درج شده در برابر کدام گزینه نادرست است؟

۱- به صدق کوش که خورشید زاید از نفست / که از دروغ سیه‌روی گشت صبح نخست (ایهام - حسن تعلیل)

۲- از آن دمی که ز چشمم برفت رود عزیز / کنار دامن من همچو رود جیحون است (تشبیه - ایهام تناسب)

۳- زنه‌ار از این تبسم شیرین که می‌کنی / کز خنده شکوفه سیراب خوش‌تر است (حسن تعلیل - تناقض)

۴- ز شور عشق تو در کام جان خسته من / جواب تلخ تو شیرین‌تر از شکر می‌گشت (حسن آمیزی - تناقض)

۵۲- آرایه‌های مقابل همه ابیات به‌جز . . . تماماً درست است. (ترکیبی)

۱- ای صبا برگی از آن گلشن بی‌خار بیار / حرف رنگینی از آن لعل گهربار بیار (حسن آمیزی - تضاد)

۲- بر نرگس این گلشن زان رو نگرانم من / کو چشم سیه مست جادوی تو را ماند (حسن تعلیل - تشبیه)

۳- به مژده جان به صبا داد شمع در نفسی / ز شمع روی تواش چون رسید پروانه (تشخیص - ایهام تناسب)

۴- سر نمی‌پیچم به سنگ بیستون از کار عشق / جان شیرین بهر جوی شیر می‌باید مرا (تلمیح -
ایهام)

۵۳- در کدام گزینه آرایه «ایهام تناسب» موجود است؟

۲- زلف و رویت جانب ما گوش می‌دارند و تو / زلف را زین تاب دادی، روی از آن پیچیده‌ای

۲- چو بلبل زان نکردم باز میل گلشن کویت / که چون رفتم به زاغان دادی ای گل آشیانم را

۳- بر رخ او پرده نیست جز که سر زلف او / گاه چو چوگان شود گاه شود گوی‌ها

۴- هست تهی خارها نیست در او بوی گل / کور بجوید ز خار لطف گل و بوی‌ها

۵۴- کدام بیت بیش‌ترین تعداد ایهام یا ایهام تناسب به‌کار رفته است؟

۱- بلبلی برگ گلی خوش‌رنگ در منقار داشت / واندرآن برگ و نوا خوش ناله‌های زار داشت

۲- به صد پرده بلبل نوا ساز گردد / چو بگشاد بر شاخ صد در شکوفه

۳- گر هم چو نای در شغب (شور و غوغا) آیم عجب مدار / کز چنگ روزگار نوایی نیافتم

۴- با اشاراتی که پیران راست در قانون دین / حق نجاتی داده از رنج شفاخوانی مرا

۵۵- ترتیب توالی ابیات به لحاظ دارا بودن آرایه‌های «ایهام، حسن تعلیل، تشبیه، اسلوب معادله، جناس» در کدام گزینه آمده است؟

- الف) پرده غفلت شود از خوابگاه نرم بیش / کی کند بیدار دامن پای خواب‌آلود را
ب) دل دستان سرای مستان را / پرده‌سوزی به پرده‌سازی نیست
ج) بی‌خم ابروی او پیوسته نالان می‌روم / راست چون تیری که باشد از کمان افتاده دور
د) شمع را زان زبان برند که او / عادتش جز زبان درازی نیست
ه) چون سبک مغزان فریب خنده شادی مخور / کز شفق رنگین به خون شد روی خندان صبح را

۱- ج، ه، الف، د، ب ۲- ب، د، ج، ه، الف

۳- ج، د، الف، ه، ب ۴- ب، ه، ج، د، الف

۵۶- در کدام بیت هر دو آرایه «اغراق و ایهام» وجود دارد؟

۱- گر سرم در سر سودات رود نیست عجب / سر سودای تو دارم غم سر نیست مرا

۲- ز دل مهر تو ای مه رفتنی نیست / غم عشقت به هرکس گفتنی نیست

۳- سینه گو شعله آتشکده فارس بکش / دیده گو آب رخ دجلة بغداد ببر

۴- جوی خون می‌رود از چشمه چشمم بر خاک / بر سرم بین که ز دست تو چه‌ها می‌آید

۵۷- در همه بیت‌ها به جز بیت ... از آرایه «حسن‌آمیزی» استفاده شده است.

- ۱- ز داغ لاله سیاهی نمی‌رود هرگز / ز دل چگونه برآرم فغان سوخته را؟
- ۲- ز حرف سرد چه پروا روان سوخته را؟ / که هست مرهم کافور، جان سوخته را
- ۳- به عشق رغبت من تازه می‌شود صائب / ز هر که می‌شنوم بوی جان سوخته را
- ۴- نظر به نعمت الوان چرا سیاه کند؟ / به خون چو لاله زند هرکه نان سوخته را

۵۸- آرایه‌های بیت زیر، در کدام گزینه «تماماً» درست است؟

«مگر که لاله بدانست بی‌وفایی دهر / که تا بزاد و بشد جام می ز کف ننهاد»

- ۱- کنایه، تشبیه، مجاز، ایهام
 - ۲- حسن تعلیل، ایهام، مجاز، کنایه
 - ۳- استعاره، تضاد، مجاز، حسن تعلیل
 - ۴- استعاره، تشبیه، کنایه، ایهام تناسب
- ۵۹- آرایه‌های مقابل همه ابیات، «کاملاً» درست است؛ به جز ... (ترکیبی - بیان و بدیع)
- ۱- به می‌پرستی از آن نقش خود زدم بر آب / که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن (ایهام، کنایه)
 - ۲- گفتم ای جان جهان دفتر گل عیبی نیست / که شود فصل بهار از می ناب آلوده (تشبیه، جناس)

۳- یا قوت جان فزایش از آب لطف زاده / شمشاد خوش خرامش در ناز پروریده (استعاره، واج‌آرایی)

۴- مژگان تو تا تیغ جهانگیر برآورد / بس کشته دل زنده که بر یکدگر افتاد (اغراق، استعاره)

۶۰- آرایه‌های بیت زیر، کدام است؟

«در مجلس دهر، ساز مستی پست است / نه چنگ به قانون و نه دف بر دست است»

۱- استعاره - مجاز - ایهام - حسن تعلیل

۲- تشبیه - استعاره - ایهام - کنایه

۳- استعاره - مجاز - کنایه - حسن تعلیل

۴- تشبیه - جناس - ایهام تناسب - کنایه

پاسخنامه

۱- گزینه ۳

بهر و بر / بار و بر / بر و سر

آرایه جناس در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: کاه و کوه / زر و بر

گزینه «۲»: می‌گشی و می‌کشی / بند و بنده

گزینه «۴»: جام و جان / جان و آن

۲- گزینه ۴

واج‌آرایی در مصوت «ا» و صامت «د» و «ر» / جناس تام: داغ: سوختگی / مُهری که روی غلام یا برده می‌زنند تا شناخته شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بیت فاقد ترصیع است.

گزینه «۲»: بیت فاقد جناس است.

گزینه «۳»: بیت فاقد تشبیه است

۳- گزینه ۴

«بنشاند و بنشست» در بیت «د» آرایه «اشتقاق» ایجاد کرده است. / بیت «ج» موازنه دارد. /
واژه‌های «للی و مجنون» در بیت «الف» دو بار عیناً تکرار شده با معنای یکسان که آرایه «تکرار»
ایجاد کرده است. / تکرار صامت «س» در بیت «ه» واج‌آرایی ایجاد کرده است. / در بیت «ب»
واژه‌های «دست و دوست» و «دست و است» جناس ناهمسان دارند.

۴- گزینه ۴

ماه و شاه: اختلافی / افزایشی ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نام و نیام: افزایشی / ما و تا: اختلافی

گزینه «۲»: درد و در: افزایشی / در و پر: اختلافی

گزینه «۳»: تا و تار: افزایشی / تار و یار: اختلافی

۵- گزینه ۱

بیت «د»: تکرار: عمر – دعا

بیت «الف»: تقابل سجع‌های متوازن و متوازی پدیدآورنده آرایه موازنه است.

بیت «ب»: جناس: جان و جهان جناس دارند.

بیت «ج»: سجع: عجب – تب

۶- گزینه ۲

در این بیت «دوری و دور و دُور» و «چشاند و فشاند»، جناس ناهمسان دارند؛ اما بیت جناس همسان ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: عشاق و عشق: اشتقاق / تکرار واژه «ره» و «عشق»

گزینه «۳»: سجع: سلام – غلام – جام / تکرار: «سلام» و «می‌کنند»

گزینه «۴»: واج‌آرایی صامت «س» / «دست» و «دوست»: جناس ناهمسان افزایشی

۷ گزینه ۳

بیت ج) «ساز» اول به معنای هماهنگ و سازگار، «ساز» دوم به معنای نوعی آلت موسیقی و «ساز» سوم به معنای کوک: جناس همسان
بیت الف) موازنه دارد.

بیت د) تکرار کلمات «پری» و «دل»

بیت ب) حرم، حریم، حرمت: اشتقاق

۸ گزینه ۳

در این بیت واج‌آرایی کم‌تری دیده می‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واج‌آرایی در صامت «ر»، «گ»، «ن»

گزینه «۲»: واج‌آرایی در صامت‌های «ک»، «ن» و مصوّت «ا»

گزینه «۴»: واج‌آرایی در صامت «ش»، «د» و مصوت «ی»

۹ گزینه ۳

«آسوده» و «مالیده» در این عبارت سجع دارند.

۱۰ گزینه ۴

بیت «د»: تکرار: واژه‌های «خود» و «دل» تکرار شده‌اند.

بیت «ب»: جناس: «که» اول به معنای چه کسی و «که» دوم حرف ربط است؛ بنابراین بیت جناس همسان دارد.

بیت «الف»: سجع: «زنده» و «تازه» سجع دارند.

بیت «ج»: تقابل سجع‌های متوازن و متوازی در این بیت پدیدآورنده آرایه موازنه است.

۱۱ گزینه ۱

«نوشیدم» و «کوشیدم» در این عبارت سجع متوازی دارند. سجع موجود در سایر گزینه‌ها از نوع مطرف است.

۱۲- گزینه ۳

در موازنه، تقابل سجع‌های متوازن وجود دارد.

در دو مصراع این بیت چنین تقابلی وجود ندارد.

۱۳-

گزینه «۳»: «سر» و «سرم» در این بیت جناس ندارند؛ زیرا «م» وندی است که متعلق به خود کلمه نمی‌باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ماه» و «ما» جناس دارند.

گزینه «۲»: «تار» در مصراع اول به معنای سیاه و در مصراع دوم به معنای نوعی ساز است؛ بنابراین بیت جناس همسان دارد.

گزینه «۴»: «کار» و «یار» جناس دارند.

۱۴ گزینه

واج‌آرایی: تکرار صامت‌های «د»، «ن» و مصوّت «ا»

واژه‌آرایی: «باد»

۱۵ گزینه ۱

بیت «ب»: تقابل سجع‌های متوازی در دو مصراع خالق آرایه ترصیع است.
بیت «د»: واژه‌های «بیداد - بی‌بنیاد - یاد» پدیدآورنده آرایه سجع هستند.
بیت «ه»: «پرده» در یک معنی تکرار شده است (آرایه واژه‌آرایی).
بیت «ج»: در کل بیت تکرار صامت «ز» و در مصراع دوم تکرار مصوّت «ی» پدیدآورنده واج‌آرایی (نغمه حروف) است.
بیت «الف»: تقابل سجع‌های متوازی و متوازن در دو مصراع آرایه موازنه را پدید آورده است.

۱۶ گزینه ۲

در این گزینه جناس همسان و ناهمسان وجود دارد. «داد و باد» جناس ناهمسان دارند. «باد» اوّل و دوم به معنی همان باد (جریان هوا) و اسم ولی «باد» سوم و چهارم فعل هستند.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: واژه‌های «وحدت و وحشت»، «رستم و رُستم» و «رستم و رسته» هر سه جناس ناهمسان دارند.
گزینه «۳»: «رستی و جستی»، «جُستی و جَستی» و «رستی و رسته» جناس ناهمسان دارند.
گزینه «۴»: «روان» اوّل به معنی «روح و روان» و «روان» دوم به معنی «روان و جاری» است و جناس همسان دارند.

۱۷ گزینه ۴

در عبارت «پ» سجع وجود ندارد و در مورد «ج»، «بردن و خوردن» چون در میان يك جمله آمده‌اند، سجع به حساب نمی‌آیند. سایر عبارات، سجع دارند.

۱۸- گزینه ۲

در این بیت «سجع» دیده نمی-شود.

توضیح نکته درسی:

«سجع» یکسانی دو کلمه در واج-های پایانی، وزن یا هر دوی آن-هاست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واج‌آرایی حرف «س» در واژه‌های «مستی، مستوری، دست، توست و سلطان»

گزینه «۳»: جناس: مست و دست

گزینه «۴»: اشتقاق: بکن و کردم

۱۹- گزینه ۳

بر: صحرا / بر: روی / بر و بحر - بر و تر

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بر و سر: جناس ناهمسان

گزینه «۲»: کر و در: جناس ناهمسان

گزینه «۴»: بر و تر: جناس ناهمسان

۲۰- گزینه ۴

واژه دل در این بیت همواره در یک معنا به کار رفته است.

جناس تام در سایر ابیات:

گزینه «۱»: «داد» اول به معنای عدل، انصاف و قسط و «داد» دوم به معنای اعطا کردن و بخشیدن است.

گزینه «۲»: «نهاد» اول به معنای وجود و سرشت و «نهاد» دوم به معنای قرار دادن است.

گزینه «۳»: «لب» اول به معنای یکی از اعضای صورت و «لب» دوم به معنای ساحل و کنار است.

۲۱- گزینه ۳

تشبیه در سایر ابیات:

گزینه «۱»: مرغ دل / گزینه «۲»: دولت وصل / گزینه «۴»: چون سایه

۲۲- گزینه ۱.

تشبیه به کار رفته در این بیت برخلاف سایر ابیات «گسترده» است. «مَثَل: ادات تشبیه»

۲۳- گزینه ۲

مشبه: م / مشبه به: قلم / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: باز شکافند سرم

۲۴- گزینه ۲

در گزینه «۲»، «قمار عشق» تشبیه فشرده اضافی است اما در گزینه‌های دیگر، تشبیه اسنادی به کار رفته است.

۲۵- گزینه ۴

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «خورنده اژدرها» مجاز از دنیا است.

گزینه «۲»: «آب» مجاز از دریا است.

گزینۀ «۳»: «تن» مجاز از سر است.

۲۶ گزینۀ ۲ .

واژه «سمن» در بیت گزینۀ «۲» در معنای مجازی «چهره» است.

۲۷ گزینۀ ۳

«جهان» در این بیت مجاز از «مردم جهان» است.

۲۸ گزینۀ ۴

تشبیه: چون عندلیب بی گل / مجاز ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: تشبیه: می همچون سهیل است. / مجاز: «می» مجاز از جام می - «کف» مجاز از کل دست

گزینۀ «۲»: تشبیه: کشتی خرد است. / مجاز: «دریا» مجاز از دنیا است.

گزینۀ «۳»: تشبیه: چشم نرگس / مجاز: «رطل» مجاز از محتویات درون آن است.

۲۹ گزینۀ ۲

«ستاره» مجاز از محبوب (حضرت محمد (ص)) است به علاقه شباهت.

۳۰ گزینۀ ۳

کف: مجاز از دست / تشبیه‌های بیت: زبان ← برنده تیغ، دل ← دریا، کف ← بارنده میغ

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: پسته مجاز از لب، بادام مجاز از چشم است. / تشبیه: سیب زنخدان

گزینۀ «۲»: بیت مجاز ندارد. / تشبیه‌های بیت: روی (چهره) ← سنگ / من (نهاد پیوسته م)

← شانه

گزینۀ «۴»: مژۀ مجاز از چشم / بیت تشبیه ندارد.

۳۱ گزینۀ ۳

الف) تشبیه: پردۀ شک

ب) استعاره و تشخیص: قسم خوردن اختران / کمر بستن آسمان

ج) تشبیه: حرف به خار دیوار رزان تشبیه شده است.

د) تشبیه: شمع خرد

هـ) تشبیه: چون مرغ / استعاره: پای همّت، دامگاه دیو

۳۲ گزینۀ ۲ .

تشبیه: همچو من / تشخیص: ای بلبل

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینۀ «۱»: تشبیه ندارد. / تشخیص: خرد دیده دارد، خواب‌آلود بودن خرد

گزینۀ «۳»: فقط تشبیه دارد: گلگون، بستان عشق

گزینۀ «۴»: تشخیص: حکم دادن آسمان، ای شمع [دقت کنید که «یار شیرین» تشبیه نیست. شیرین در این جا به معنی «دوست‌داشتنی و دلپذیر» و صفت است.]

۳۳ گزینۀ ۴ .

فاقد استعاره / تشبیه: خال سیاه معشوق به زاغ و عذار (چهره و سیما) معشوق به باغ تشبیه شده است / جناس: «زاغ» و «باغ»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: استعاره دارد (ماه رخشان استعاره از معشوق است.)

گزینۀ «۲»: فاقد استعاره / فاقد تشبیه / جناس: «حرب» و «حرب»، «مقیم» و «مقام»

گزینه «۳»: استعاره دارد (گریختن شادی استعاره و تشخیص است).

۳۴ گزینه ۳ .

بیت «الف»: عبارت «آن که لرزد هم‌چو مرغ نیم بسمل» تشبیه دارد.

بیت «ج»: «شمشاد خانه‌پرور» استعاره از «معشوق» است.

بیت «ب»: «جریده عالم» تشبیه فشرده از نوع ترکیب اضافی است.

بیت «د»: «دست غم» تشخیص است.

۳۵ گزینه ۱ .

در بیت این گزینه تشبیه وجود ندارد.

استعاره‌های موجود در این بیت: جیب افق، آینه برکشیدن چرخ، رخ گیتی

۳۶ گزینه ۳ .

بیت «ج»: مزرع سبز فلک (تشبیه آسمان به مزرع سبز) و داس مه نو (تشبیه ماه نو به داس) تشبیه دارد.

بیت «ب»: لعل: استعاره از لب

بیت «د»: گل‌های چیده: مجاز از شهیدان با علاقه شباهت

بیت «الف»: ای نسیم سحر: تشخیص

۳۷ گزینه ۴ .

بیت اول تکرار: «مست» / مجاز: «دست»: مجاز از انگشتان دست و «نرگس»: مجاز از چشم

بیت دوم تشبیه: «زندان شب» / «گوش به زنگ بودن»: کنایه از «منتظر بودن»

۳۸ گزینه ۲ .

بیت ب: سنبل ← استعاره از موی یار (مجاز با علاقة شباهت)

بیت ج: بشارت دادن به مرغ ← تشخیص

بیت الف: نگین ← مجاز از انگشتری

بیت د: سر (پیش از میخانه) ← مجاز از قصد

۳۹ گزینه ۲

بیت «د»: تشبیهات فشرده غیر ترکیبی عبارت‌اند از: «عشق دردانه است»، «من غواص هستم»، «دریا میکده است».

بیت «الف»: «لعل» استعاره از «لب» است.

بیت «ب»: تقابل سجع‌های متوازن در دو مصراع این بیت، آرایه موازنه را پدید آورده است.

بیت «ج»: «پیمانه» مجاز از «شراب» است.

۴۰ - گزینه ۱ .

آرام و رام: جناس ناقص افزایشی / موج‌ها خوابیده‌اند: تشخیص / طبل طوفان: اضافه استعاری و تشخیص (طوفان به انسانی تشبیه شده که طبل دارد و آن را می‌نوازد.) / از نوا افتادن: کنایه از بی‌ارزش شدن

۴۱ - گزینه ۱

در این گزینه بین واژه‌های «زشت و خوب» آرایه تضاد به کار رفته است و نه پارادوکس.

تشریح گزینه‌های دیگر:

در گزینه «۲»، «در آغاز پایان بودن»، در گزینه «۳»، «برافروختن چراغ با باد» و در گزینه «۴»، «گویای خاموش بودن» آرایه تناقض را پدید آورده است.

۴۲- گزینه ۱

با خون طهارت کردن: پارادوکس

۴۳- گزینه ۲

کسب جمعیت از زلف پریشان تناقض دارد. در بیت گزینه «۲» نیز زندگی در هلاک بودن، تناقض دارد.

۴۴- گزینه ۲

لَفّ و نشر زلف (لف ۱)، صبح (لف ۲) / کفر (نشر ۱)، ایمان (نشر ۲) / تشبیه (کفر □ حجاب) / تضاد (کفر و ایمان)

گزینه «۱»: تضاد (وصل و هجران - غم و شادی) / لَفّ و نشر (وصل و هجران (لف ۱ - لف ۲) / غم و شادی (نشر ۲ - نشر ۱) / بیت تشبیه ندارد.

گزینه «۳»: تضاد (دشمن و دوست - گل و خار) / لَفّ و نشر (دشمن و دوست (لف ۱ - لف ۲) / گل و خار (نشر ۲ - نشر ۱) / بیت تشبیه ندارد.

گزینه «۴»: لَفّ و نشر (قد و رخ و چشم (لف ۱ - لف ۲ - لف ۳) / سرو و گل و بادام (نشر ۱ - نشر ۲ - نشر ۳) / بیت تضاد و تشبیه ندارد

۴۵- گزینه ۴

در گزینه «۴»: گل با خار تضاد دارد. / پاک دهان بودن گل: استعاره و تشخیص / مثل گل پاک دهان بودن شاعر: تشبیه / زخم زبان: کنایه از سخن نیش دار و تلخ
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: دست فلک: اضافه استعاری / گوشمال: کنایه از تنبیه کردن / بیت تضاد و تشبیه ندارد.

گزینه «۲»: سیلی خزان: استعاره / رنگ از رخ بردن: کنایه از شرمنده ساختن / باد سرکشی: تشبیه دارد / بیت تضاد ندارد.

گزینه «۳»: آفتاب عشق: تشبیه / منادا شدن آفتاب عشق: استعاره و تشخیص / بیت تضاد و کنایه ندارد.

۴۶ گزینه ۲

تنها واژه‌های «روز و شب» تضاد دارند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «بی‌خبر و آگه» / «نیستم و هستم» (دو مورد)

گزینه «۳»: «غم و شادی» / «بدی و نیکی» (دو مورد)

گزینه «۴»: «پیر و جوان» / «بنشیند و برخیزد» (دو مورد)

۴۷ - گزینه ۱

نوع لَف و نشر ابیات «الف، د» نامرتب (مشوش) است و ابیات «ب، ج» لَف و نشر مرتب دارند.

الف) گر دهدت روزگار دست و زبان زینهار

لف (۱) لَف (۲)

هرچه بدانی مگوی، هرچه توانی مکن

نشر (۲) نشر (۱)

ب) در کار گلاب و گل حُکم ازلی این بود

لف (۱) لَف (۲)

کاین شاهد بازاری وان پرده‌نشین باشد

نشر (۱) نشر (۲)

ج) ای نور چشم مستان، در عین انتظارم

چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان

لف (۱) لَف (۲) نشر (۱) نشر (۲)

(د) ای که با زلف و رخ یار گذاری شب و روز

لف (۱) لف (۲)

فرصت باد که خوش صبحی و شامی داری

نشر (۲) نشر (۱)

۴۸- گزینه ۲

بیت اسلوب معادله ندارد. / پای شمع اضافه استعاری و تشخیص است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تلمیح: اشاره به داستان شیرین و فرهاد / ایهام تناسب: شیرین: ۱- دلنشین و

لذت‌بخش ۲- معشوقه خسرو پرویز

گزینه «۳»: حسن تعلیل: شاعر دلیل رعد و برق ابر و ریزش باران را به یاد یار افتادن او می‌داند. /

تشبیه: گل روی

گزینه «۴»: مجاز: حرف مجاز از سخن است / حس آمیزی: حرف سبز

۴۹- گزینه ۴

تلمیح: اشاره به داستان فرهاد کوهکن.

حسن تعلیل: شاعر علت رویدن گل لاله در کوه‌ها را خون دل فرهاد می‌داند که بر زمین ریخته است.

استعاره: دامن کوه: اضافه استعاری

۵۰- گزینه ۲

ایهام تناسب: مردم در مصراع اول: ۱- انسان، مرد (معنای مورد نظر)

۲- مردمک (تناسب دارد با چشم)

حُسن تعلیل: شاعر دلیل غرق در اشک بودن مردمک چشم خود را به این دلیل می‌داند که مرد دریا (دریانورد) ترسی از طوفان دریا ندارد و همیشه در دریا شنا می‌کند.

در ابیات گزینه‌های «۱» و «۴» آرایه حُسن تعلیل وجود دارد. اما ایهام تناسب یافت نمی‌شود.

۵۱- گزینه ۳

در بیت گزینه «۳»: هیچ‌یک از آرایه‌های داخل پرانتز وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: در این بیت واژه «سیه‌روی» ایهام دارد. معنی اول: رو سیاه / معنی دوم: تاریک

همچنین دلیل سیاه‌رویی صبح نخست را دروغ‌گویی می‌داند که دلیل واقعی نیست.

گزینه «۲»: تشبیه: کنار دامن را به رود جیحون تشبیه کرده است.

همچنین واژه «کنار» ایهام دارد. معنی قابل قبول: پیش و نزد / معنی غیرقابل قبول: ساحل که با واژه رود تناسب دارد.

گزینه «۴»: جواب تلخ «حسن‌آمیزی» دارد.

همچنین جواب تلخ از شکر شیرین‌تر باشد تناقض دارد.

۵۲- گزینه ۱

حسن‌آمیزی: حرف رنگین / تضاد: ندارد

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: حسن تعلیل: دلیل نگرستن به نرگس باغ، شباهت آن به چشم یار دانسته شده است.

گزینه «۳»: تشخیص: جان دادن شمع / ایهام تناسب: پروانه: ۱- فرمان و اجازه (معنای مورد نظر)
۲- نوعی حشره (با شمع تناسب دارد).

گزینه «۴»: تلمیح: به داستان خسرو و شیرین و کوه‌کندن فرهاد در بیستون اشاره دارد. ایهام: شیرین: ۱- بانوی ارمنی (معنای مورد نظر) ۲- با ارزش

۵۳- گزینه ۲

باز: ۱- دوباره ۲- پرنده که در این معنا با بلب و زاغ تناسب دارد.

در سایر گزینه‌ها کلماتی چون (بو - تاب - پرده - روی) مستعد داشتن ایهام تناسب هستند ولی در این ابیات، ایهام تناسب ندارند.

۵۴- گزینه ۴

در این بیت کلمات «اشارات»، «قانون» و «نجات» هر سه ایهام تناسب دارند.

آرایه ایهام یا ایهام تناسب در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: برگ - نوا

گزینه «۲»: پرده - ساز

گزینه «۳»: چنگ - نوا

۵۵- گزینه ۳

بیت «ج»: ایهام: راست: ۱- سمت راست ۲- صاف و مستقیم ۳- به درستی (به راستی)

بیت «د»: حسن تعلیل: شاعر علت خاموش کردن شمع را زبان درازی آن می‌داند.

بیت «الف»: تشبیه: پرده غفلت

بیت «ه»: اسلوب معادله: مصراع دوم در حکم مصداقی برای مصراع اول بوده و بین آن دو می‌توان تساوی برقرار دانست.

بیت «ب»: جناس: پرده سوزی - پرده سازی

۵۶- گزینه ۳

اغراق: در شدت اشک و غم عاشق اغراق شده است / ایهام: آب: ۱- اشک ۲- آبرو

۵۷- گزینه ۴ .

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فغان سوخته (شنوایی با لامسه درآمیخته)

گزینه «۲»: حرف سرد (شنوایی با لامسه درآمیخته)

گزینه «۳»: می‌شنوم بوی جان سوخته را (شنوایی با بویایی درآمیخته)

۵۸ - گزینه ۳

بی‌وفایی دهر (استعاره و تشخیص)

تضاد: بزاد (متولد شد) و بشد (از دنیا رفت: مرد)

مجاز: کف مجاز از دست

حُسن تعلیل: دلیل جام شراب از کف ننهادن (می‌گساری) لاله، بی‌وفایی دهر دانسته شده است.
(شاعر گل لاله را فردی پیاله به‌دست تصور کرده است.)

۵۹ - گزینه ۱

در گزینه «۱» ایهام دیده نمی‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲» دفتر گل تشبیه فشردۀ اضافی، جان و جهان جناس ناهمسان

گزینه «۳» در یاقوت و شمشاد استعاره مشهود است / واج‌آرایی صامت «ش»

گزینه «۴»: تیغ کشیدن مژگان تشخیص و استعاره، قَتال بودن مژه یار اغراق دارد.

۶۰ - گزینه ۴

مجلس دهر: تشبیه / دست و است: جناس / چنگ: ایهام تناسب / ساز مستی پست است: کنایه

حسن تعلیل نداریم، پس گزینه‌های «۱» و «۳» حذف می‌شود. گزینه «۲» نیز حذف می‌شود، چون بیت فاقد ایهام است.

Adabiat Ahmadi

Adabiat Ahmadi